

KOMPENDIUM DLA CZŁONKÓW ZARZĄDU

Część 1. – wybór orzeczeń
o odpowiedzialności dyrektorów w związku
z upadłością spółki (art. 299 KSH)

Zapraszamy do zapoznania się, z przygotowanym przez naszą kancelarię, wyborem orzeczeń mówiących o odpowiedzialności dyrektorów oraz członków zarządów w związku z upadłością spółki (art. 299 KSH).

W razie pytań, **zapraszamy do kontaktu z naszym ekspertem adw. Maciejem Zawiszą**, do którego kontakt znajdują Państwo na końcu kompendium.

1. Członek zarządu odpowie własnym majątkiem za długi spółki, które zaciągnął jego poprzednik 3
2. Członek zarządu, za którego kadencji spółka wynajęła lokal, odpowie za zaległości czynszowe powstałe po jego rezygnacji 3
3. Członek zarządu odpowie także za długi spółki powstałe w upadłości 4
4. Podział kompetencji w zarządzie nie chroni członków zarządu przed odpowiedzialnością wobec wierzycieli spółki 4
5. Członek zarządu ma obowiązek złożyć wniosek o ogłoszenie upadłości, nawet jeżeli spółki nie stać na upadłość 4
6. Członek zarządu odpowie za zwrot dotacji nienależnie pobranych (czasem nawet po rezygnacji) 5
7. Członek zarządu broniąc się przed pozwem z art. 299 ksh nie może skutecznie kwestionować zobowiązań spółki 5
8. Czasem można „ścigać” członka zarządu bez prowadzenia egzekucji wobec spółki 6
9. Poszukiwanie finansowania spółki nie chroni członków zarządu przed odpowiedzialnością wobec wierzycieli spółki 6
10. Choroba ani urlop zdrowotny nie przesądzają o braku winy członka zarządu w niezłożeniu wniosku o ogłoszenie upadłości 7
11. Nawet istnienie niewielkiego zadłużenia spółki może skutkować odpowiedzialnością członka zarządu za długi spółki 7
12. Wierzyciel spółki nie musi wykazywać, że członek zarządu ponosi winę za niezłożenie wniosku o ogłoszenie upadłości 8

Wyrok SA w Warszawie VII AGa 941/18

Członek zarządu odpowie własnym majątkiem za długi spółki, które zaciągnął jego poprzednik

Na podstawie art. 299 KSH członek zarządu spółki może być pociągnięty do odpowiedzialności za długi spółki, jeśli nie złożył na czas wniosku o ogłoszenie upadłości.

W przywołanym wyroku sąd potwierdził, że powyższa odpowiedzialność obejmuje także zobowiązania powstałe przed jego powołaniem do zarządu.

Praktyczny wniosek: ostrożnie podchodźmy do awansu do zarządu, zwłaszcza w spółkach z problemami (aktualnymi, ale także spodziewanymi).

Wyrok SN I CSK 269/09

Członek zarządu, za którego kadencji spółka wynajęła lokal, odpowie za zaległości czynszowe powstałe po jego rezygnacji

Wyrok nienowy, ale warty przypomnienia ze względu na groźne konsekwencje dla zarządów spółek wynajmujących lokale.

Na podstawie art. 299 KSH członek zarządu spółki może być pociągnięty do odpowiedzialności za długi spółki, jeśli nie złożył na czas wniosku o ogłoszenie upadłości.

Wyrok zasługuje na krytykę ze względu na brak precyzji w stawianych w jego uzasadnieniu tezach, które pozwalają przyjąć interpretację, że „ex-dyrektor” powinien odpowiadać także przy takim ciągu zdarzeń:

- 1) zawarł umowę, gdy spółka była w świetnej kondycji,
- 2) złożył rezygnację,
- 3) umowa trwała długie lata,
- 4) spółka popadła w tarapaty.

Uzasadnieniem odpowiedzialności jest fakt, że (cytat z orzeczenia): „(...) w czasie sprawowania przez niego funkcji członka zarządu miał on wpływ na istnienie tej odpowiedzialności. Mógł mianowicie, jako działający członek zarządu, podjąć czynności zmierzające do rozwiązania umowy najmu.”

Uchwała SN III CZP 78/18

Członek zarządu odpowie także za długi spółki powstałe w upadłości

Członek zarządu odpowie za zobowiązania spółki powstałe już po złożeniu wniosku o ogłoszenie upadłości. W zakres tych zobowiązań wchodzi także należne wierzycielom, a zasądzone na ich rzecz, koszty postępowań sądowych i egzekucyjnych, które powstały po dniu złożenia spóźnionego wniosku o ogłoszenie upadłości spółki. Wyłączenie odpowiedzialności za zobowiązania spółki może zapewnić jedynie wniosek o ogłoszenie upadłości złożony we właściwym czasie.

Wyrok SA w Łodzi I AGa 269/18

Wyrok SA w Szczecinie I AGa 12/18

Podział kompetencji w zarządzie nie chroni członków zarządu przed odpowiedzialnością wobec wierzycieli spółki

Odpowiedzialności odszkodowawczej członka zarządu wynikającej z art. 299 §1 KSH nie może uchylić umowa łącząca członków zarządu co do sposobu kierowania sprawami spółki.

Członek zarządu zobowiązany jest do dochowania podwyższonej staranności uwzględniającej zawodowy charakter jego działalności. Z racji pełnienia tej funkcji każdy członek zarządu ma obowiązek znać stan spółki, czynnie uczestnicząc w zarządzaniu.

Umowa określająca podział obowiązków pomiędzy członkami zarządu ma znaczenie tylko wewnętrzorganizacyjne i nie może wyłączyć odpowiedzialności odszkodowawczej członka zarządu wynikającej z bezwzględnie obowiązującego art. 299 § 1 KSH.

Uchwała SN III CZP 65/17

Członek zarządu ma obowiązek złożyć wniosek o ogłoszenie upadłości, nawet jeżeli spółki nie stać na upadłość

Osoba obejmująca funkcję członka zarządu w spółce niewypłacalnej ma obowiązek zgłoszenia wniosku o ogłoszenie upadłości bez względu na stan majątku spółki, a więc nawet wtedy, gdy wie, że wniosek taki zostałby oddalony z uwagi na brak środków na koszty postępowania upadłościowego.

Zgłoszenie wniosku o ogłoszenie upadłości niewypłacalnej spółki pełni także funkcję informacyjno-ostrzegawczą. Wierzyciele spółki, a także osoby, które miałyby zostać jej wierzycielami w przyszłości, mogą nie mieć wiedzy i świadomości co do rzeczywistego stanu majątkowego spółki, a w konsekwencji podejmować niekorzystne dla siebie decyzje skutkujące dla nich szkodą.

Istotne jest zatem, aby członek zarządu obejmujący swoją funkcję dokonał rzetelnej weryfikacji stanu zobowiązań spółki i jej majątku, a w przypadku istnienia przesłanek do ogłoszenia upadłości, złożył w tym zakresie stosowny wniosek, niezależnie od stanu majątkowego spółki.

Wyrok NSA I GSK 1384/15

Członek zarządu odpowie za zwrot dotacji nienależnie pobranych (czasem nawet po rezygnacji)

Podobnie jak przy odpowiedzialności z 299 KSH, członek zarządu może być pociągnięty do odpowiedzialności za zwrot dotacji udzielonych spółce i wykorzystanych niezgodnie z przeznaczeniem (przepisy ustawy o finansach publicznych i Ordynacji podatkowej).

W niektórych przypadkach także rezygnacja z funkcji członka zarządu nie zwalnia z powyższej odpowiedzialności (tak NSA w przywołanym wyroku, który dotyczył sytuacji, gdy członek zarządu faktycznie zarządzał spółką po złożeniu formalnej rezygnacji).

Wyrok SA w Katowicach V AGa 157/18

Wyrok SA w Katowicach I ACa 812/17

Członek zarządu broniąc się przed pozwem z art. 299 KSH nie może skutecznie kwestionować zobowiązań spółki

Jeżeli wierzyciel spółki z ograniczoną odpowiedzialnością pozwie członka zarządu w trybie z art. 299 KSH, to pozwany członek zarządu nie może w tym procesie zakwestionować zobowiązania spółki. Sąd orzekający w przedmiocie odpowiedzialności członka zarządu jest związany wysokością zasądzonego od spółki roszczenia i nie jest uprawniony do dokonywania ponownych ustaleń w tym przedmiocie.

Z powyższego wynika, że możliwości obrony w procesie wszczętym na podstawie art. 299 KSH są bardzo ograniczone. Członek zarządu nie może bowiem skutecznie zakwestionować zobowiązania wobec spółki stwierdzonego prawomocnym wyrokiem m. in. podnosząc, że w ogóle ono nie powstało, upadło, wygasło lub uległo przedawnieniu.

Wyrok SA w Warszawie I ACa 940/16
 Wyrok SN V CKN 416/01
 Wyrok SA w Katowicach V AGa 383/18

Czasem można „ścigać” członka zarządu bez prowadzenia egzekucji wobec spółki

Na podstawie art. 299 KSH wierzyciel może dochodzić zapłaty należności od członka zarządu. Musi jednak przedtem wykazać, że egzekucja wobec spółki okazała się bezskuteczna (spółka nie miała środków). Co do zasady w praktyce oznacza to konieczność prowadzenia dwóch procesów: najpierw przeciwko spółce (pозew, proces, postępowanie komornicze), a potem przeciwko członkowi zarządu.

Sądy wskazują jednak, że istnieją wyjątki od powyższej zasady. Ustalenie przesłanki bezskuteczności egzekucji może nastąpić na podstawie jakiegokolwiek dowodu, z którego wynika że spółka nie ma majątku. Może to obejmować również takie sytuacje, gdy pierwszy proces (przeciwko spółce) nie był prowadzony, jednak z innych okoliczności wynika, że gdyby został wszczęty, to nie doprowadziłby do zaspokojenia wierzyciela.

SA w Warszawie VI ACa 1364/15
 Wyrok SN II CSK 446/13

Poszukiwanie finansowania spółki nie chroni członków zarządu przed odpowiedzialnością wobec wierzycieli spółki

Działania członka zarządu, zmierzające do pozyskania środków finansowych w celu spłaty narastających zobowiązań spółki i obniżenia stanu jej zadłużenia, nie mają znaczenia dla oceny w świetle art. 299 § 2 KSH.

Członek zarządu spółki, aby uniknąć odpowiedzialności za jej zobowiązania, nie powinien dopuścić do dalszego funkcjonowania spółki, jeżeli nie posiada ona środków na pokrycie dotychczasowych zobowiązań, a tym bardziej do zaciągania kolejnych zobowiązań licząc na poprawę sytuacji finansowej spółki. Próby ratowania spółki za wszelką cenę mogą się okazać zgubne dla członków zarządu, a przy podejmowaniu decyzji o dalszym funkcjonowaniu spółki członkowie jej zarządu powinni opierać się o swoją fachową wiedzę, nie przesłanki poza merytoryczne.

Postanowienie SN II UK 335/17

Choroba ani urlop zdrowotny nie przesądzają o braku winy członka zarządu w niezłożeniu wniosku o ogłoszenie upadłości

Choroba, ciąża, urlop macierzyński i urlop wychowawczy – nawet jednego członka jednoosobowego zarządu spółki handlowej – nie oznaczają same w sobie braku winy w niezłożeniu we właściwym czasie wniosku o ogłoszenie upadłości.

Działalność członka zarządu w świetle oceny podstaw jego odpowiedzialności za zobowiązania spółki jest oceniana według miary podwyższonej staranności oczekiwanej od osoby pełniącej funkcję organu osoby prawnej prowadzącej działalność gospodarczą tj. z uwzględnieniem podwyższonego ryzyka związanego z prowadzeniem tej działalności.

Próba obrony przed ponoszeniem odpowiedzialności za zobowiązania spółki poprzez podnoszenie wskazanych wyżej okoliczności może zatem okazać się nieskuteczna. Jedynie skrajne przypadki, występujące niezwykle rzadko, mogłyby wyłączyć winę członka zarządu za szkodę powstałą za niezłożenie we właściwym czasie wniosku o ogłoszenia upadłości.

Wyrok SN III CSK 398/16

Wyrok NSA I FSK 268/17

Nawet istnienie niewielkiego zadłużenia spółki może skutkować odpowiedzialnością członka zarządu za długi spółki

Dla powstania stanu niewypłacalności nieistotne jest, czy dłużnik nie wykonuje wszystkich zobowiązań czy też tylko niektórych z nich, czy nie wykonuje wymagalnych zobowiązań pieniężnych czy też niepieniężnych. Nieistotny też jest rozmiar niewykonywanych przez dłużnika zobowiązań. Nawet niewykonywanie zobowiązań o niewielkiej wartości oznacza jego niewypłacalność w rozumieniu Prawa upadłościowego.

Z perspektywy członka zarządu istotny jest zatem stały monitoring nie tylko stanu majątku spółki tj. czy zobowiązania przekraczają jego wartość, ale także kwestii nieregulowania wymagalnych zobowiązań, niezależnie od ich wielkości.

Wyrok SA w Białymstoku I AGa 3/18

Wierzyciel spółki nie musi wykazywać, że członek zarządu ponosi winę za niezłożenie wniosku o ogłoszenie upadłości

Członek zarządu odpowiada na zasadzie domniemanej winy, za szkodę wyrządzoną wierzycielowi spółki, zaniechaniem polegającym na niezłożeniu we właściwym czasie wniosku o ogłoszenie upadłości. Niedopełnienie zaś tego obowiązku powoduje, że wierzyciele spółki nie mogą uzyskać zaspokojenia z jej majątku w toku postępowania upadłościowego.

Powyższe oznacza, że w procesie przeciwko członkom zarządu wierzyciele spółki stoją na uprzywilejowanej pozycji, gdyż nie muszą udowadniać wielu okoliczności, a to członek zarządu będzie musiał walczyć o uwolnienie się od grożących mu konsekwencji.

W przypadku pytań związanych z tematyką niniejszej broszury **zapraszamy do kontaktu z naszym ekspertem:**

adw. Maciej Zawisza

22 211 22 82 | maciej.zawisza@argon.legal

ARGON LEGAL Adam Miłosz i Sławomir Lisiecki sp. k.
ul. Puławska 39 lok. 30 | 02-508 Warszawa
22 211 22 60 | office@argon.legal | www.argon.legal